



นโยบายการปรับปรุง “ฐานทัพเรือเรียม” ให้ทันสมัย ตาม National Defence Policy 2022 ของกัมพูชา

เมื่อ ๑๒ พ.ค.๖๕ ที่ผ่านมา รัฐบาลกัมพูชา (The Royal Government of Cambodia: RGC) ได้เผยแพร่เอกสารปกขาวด้านกลาโหม (Defence White Paper 2022) ระบุถึง “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (National Defence Policy 2022)” ฉบับที่ ๓ ซึ่งเป็นฉบับใหม่ในรอบ ๑๖ ปี (กัมพูชาเริ่มใช้นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับที่ ๑ ในปี ๒๕๔๓ และฉบับที่ ๒ ในปี ๒๕๔๙) โดยรัฐบาลกัมพูชาประกาศสนับสนุนเอกสารปกขาวด้านกลาโหมฯ อย่างหนักแน่น เพื่อปกป้องสันติภาพ รับประกันความมั่นคง และการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน จึงถือเป็นการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการเร่งให้กองทัพกัมพูชาต้องวางรากฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิรูป และปรับปรุงกองทัพให้ทันสมัย ในหลายประการ รวมทั้งการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียม

นโยบายการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมให้ทันสมัย (Ream Naval Base Modernisation Policy)

National Defence Policy 2022^๑ ได้ระบุถึง “นโยบายการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมให้ทันสมัย” ไว้ใน บทที่ ๗ ความร่วมมือทางทหาร และข้อตกลงด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยได้กล่าวว่า กองทัพกัมพูชาจะต้องพัฒนาศักยภาพเช่นเดียวกับประเทศอื่น และการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมให้ทันสมัยนั้น เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพเรือกัมพูชา ซึ่งมีความสำคัญต่อสิทธิอธิปไตยของกัมพูชาในการตอบสนองต่อผลประโยชน์ของกัมพูชาและความมั่นคงของภูมิภาค มีเป้าหมายเพื่อจัดการและควบคุมทางทะเลของกัมพูชาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่กับประเทศอื่น ๆ ในการคุ้มครองสันติภาพ เสริมสร้างเสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค ไม่ได้มุ่งที่จะคุกคามประเทศใด โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาค

ในขณะที่ **กัมพูชาไม่อนุญาตให้มีฐานทัพทหารต่างชาติในกัมพูชา** และ **สงวนสิทธิ์ในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ** ในรูปของอาวุธยุทโธปกรณ์ **แต่ยินดีรับความช่วยเหลือในด้านการศึกษา การศึกษา และความช่วยเหลือรูปแบบอื่น ๆ** เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประชาชนกัมพูชา โดยจุดยืนที่ชัดเจนนี้เป็นไปตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

นอกจากนี้ การปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมให้ทันสมัยยังถูกกล่าวถึงใน **บทที่ ๔ การป้องกันชายแดนทางทะเล** ที่กัมพูชาจะมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในจุดยุทธศาสตร์ทางทะเล (Strategic Naval Infrastructure) เช่น การพัฒนาโรงซ่อมบำรุง การมีสถานีเรดาร์ การได้มาซึ่งเรือพิฆาตและเรือลาดตระเวนสมัยใหม่ และระบบป้องกันอื่น ๆ เป็นต้น

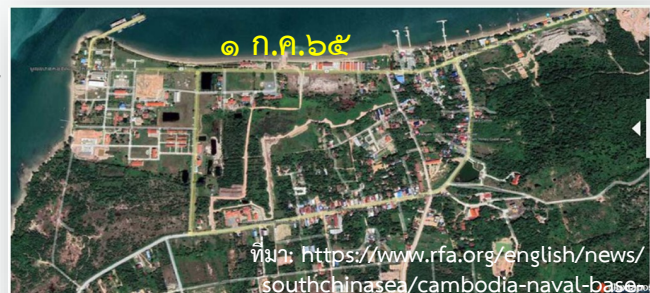
พัฒนาการล่าสุดในการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมให้ทันสมัย

หลังจากเผยแพร่เอกสารปกขาวด้านกลาโหมได้เพียง ๑ เดือน เมื่อ ๘ มิ.ย.๖๕ พลเอก เตีย บัญ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของกัมพูชา และนายหวัง เหวินเทียน เอกอัครราชทูตจีนประจำกัมพูชา พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่กัมพูชาและจีนร่วมพิธีวางศิลาฤกษ์โครงการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียม โดยกัมพูชาจะก่อสร้างอู่แห้ง (dry dock) คานเรือ (slipway) และท่าเทียบเรือ (pier) พร้อมกับปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมให้ทันสมัยในหลายประการ^๒

ต่อมาเมื่อ ๒ เม.ย.๖๖ รัฐบาลกัมพูชาเปิดเผยแผนการพัฒนาศูนย์ป้องกันทางอากาศและขยายระบบการค้นหาดำแหน่ง (radar system) ที่อุทยานแห่งชาติพระสีหนุเรียม ใกล้กับฐานทัพเรือเรียม จ.พระสีหนุ โดยรัฐบาลกัมพูชา ได้จัดสรรพื้นที่ให้แก่กระทรวงกลาโหมกัมพูชา เมื่อ ๑๕ ก.ย.๖๕ เพื่อพัฒนาเป็น “ศูนย์ป้องกันทางอากาศและศูนย์บัญชาการ” และจัดสรรพื้นที่เพื่อใช้พัฒนา “ระบบ naval radar”^๓

บทวิเคราะห์

จะเห็นได้ว่า กัมพูชามีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมให้ทันสมัย อันจะเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพกัมพูชา อย่างไรก็ตาม การร่วมพัฒนาฐานทัพกับพันธมิตรต่างชาติ และการสร้างเครือข่ายสิ่งอำนวยความสะดวกทางทหารขนาดใหญ่ของชาติมหาอำนาจในภูมิภาค อาจนำมาสู่ความท้าทาย ดังนี้



ที่มา: <https://www.rfa.org/english/news/southchinese/cambodia-naval-base>



Jurjapose.JS

บทวิเคราะห์ (ต่อ)

๑. **การเข้าใช้และวางกำลังในท่าเรือและท่าอากาศยานของจีนในกัมพูชา** จากความร่วมมือในการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียม และความร่วมมือทางเศรษฐกิจภายใต้ Belt and Road Initiative (BRI) ได้แก่ (๑) ฐานทัพเรือเรียม (๒) โครงการดาราสกอร์ (Dara Sakor) หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง จ.เกาะกง ที่ประกอบไปด้วย ท่าอากาศยานนานาชาติดาราสกอร์ และท่าเรือน้ำลึก ที่กัมพูชามีแผนจะก่อสร้างให้ใหญ่กว่าท่าเรือสีหนุ ซึ่งเป็นท่าเรือพาณิชย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกัมพูชาขณะนี้ถึง ๖ เท่า^๓ (๓) ท่าเรือน้ำลึกสีหนุวิลล์ สนามบินนานาชาติ และเขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์ สิ่งเหล่านี้ สุ่มเสี่ยงให้จีนใช้เป็นข้ออ้างในการใช้ประโยชน์ทวีประสงค์ (Dual use) ทั้งเชิงพาณิชย์และทางทหาร เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติของจีนได้ เนื่องจากกัมพูชาเป็นจุดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลอีกแห่งหนึ่งในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก รวมถึงพื้นที่อ่าวไทย

๒. **การเพิ่มศักยภาพทางทหารและอำนาจต่อรองของกัมพูชา จนนำมาสู่ความหวาดระแวงด้านความมั่นคง (Security Dilemma) ของประเทศในภูมิภาค** ความช่วยเหลือของจีนในการพัฒนาฐานทัพเรือเรียมและพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนการสนับสนุนทางยุทธโปกรณ์และความรู้จากจีน จะทำให้ขีดความสามารถทางทหารของกัมพูชาเพิ่มขึ้น และอาจเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองของกัมพูชากับประเทศในภูมิภาครวมทั้งไทย อันจะเห็นได้จาก^๔ Asia Maritime Transparency Initiative ตั้งข้อสังเกตว่า “การเตรียมการของกัมพูชาสำหรับมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางทหารดังกล่าว เป็นการขยายฐานปฏิบัติการทางทหารครั้งใหญ่ เนื่องจากมีระบบป้องกันภัยทางอากาศ ที่อาจรวมถึงจรวดพื้นสู่อากาศ (surface-to-air missiles) และที่กำบังที่แข็งแกร่ง (hardened shelters)” นอกจากนี้ Griffith Asia Institute ของออสเตรเลีย กล่าวว่า “คุณค่าหลักของฐานทัพเรือเรียมต่อกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน (People's Liberation Army: PLA) คือ การเป็นสัญลักษณ์และเชิงจิตวิทยา แม้ว่าฐานทัพนี้จะอยู่ในตำแหน่งที่มีคุณค่าสำหรับการรวบรวมข่าวกรองของประเทศเพื่อนบ้านรอบกัมพูชา” และ La Trobe University ของออสเตรเลีย ให้ข้อสังเกตว่า “สิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นไปได้ คือ การประจำการและสับเปลี่ยนเครื่องบินตรวจการณ์ของจีน”

๓. **การสร้างเงื่อนไขที่นำมาสู่ข้อจำกัดในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง** การที่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการพัฒนากองทัพให้ทันสมัยในระดับที่แตกต่างกันไป แต่หากสิ่งที่กองทัพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำอยู่นั้นเกินกว่าการรักษาสถานะทางทหาร จนกลายเป็นการแข่งขันทางอาวุธ อาจสร้างอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค

๔. **ดุลยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับชาติมหาอำนาจภายนอก อาจเผชิญอุปสรรคจากการขยายอิทธิพลของจีนในกัมพูชา** การร่วมปรับปรุงฐานทัพเรือเรียมของจีน จะยิ่งฉายภาพอย่างชัดเจนว่ากัมพูชาหันไปพึ่งพาจีนในการสนับสนุนทางการเมืองและเป็นการสวนทางกับแรงกดดันทางการเมืองและเศรษฐกิจของชาติตะวันตก ซึ่งอาจเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำให้ชาติมหาอำนาจเข้ามาขยายอิทธิพลและสร้างความกดดันประเทศในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อไทยและกองทัพ

จากนโยบายเร่งด่วนด้านการเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับต่างประเทศในปี ๖๖ ของ บก.ทท. ที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในการให้ความสำคัญในการเจรจาหรือกับประเทศเพื่อนบ้านในทุกระดับ เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนร่วมกันแล้วนั้น มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ไทยสามารถแสดงจุดยืนสนับสนุนการพัฒนาอ่าวไทยอย่างสร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่แห่งสันติภาพ ส่งเสริมความมั่นคง การป้องกันประเทศ และการข่าวกรอง โดยหลีกเลี่ยงปัจจัยที่นำไปสู่การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ในรูปแบบการเผชิญหน้าทางทหาร

๒. การไม่เหยียดยกประเด็นดังกล่าวแสดงความห่วงกังวลต่อกัมพูชาโดยตรง เพราะจะยิ่งทำให้กัมพูชาหวาดระแวงไทยว่าอาจแทรกแซงกิจการภายในจนส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทวิภาคี

๓. ควรมุ่งความสนใจไปที่ประเด็นความมั่นคงที่สนใจร่วมกัน (Common Security/ Common Issues) อาทิ ความเคลื่อนไหวของขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ และประเด็นที่เสี่ยงต่อความมั่นคงของทั้งสองประเทศและในภูมิภาค

๔. การที่ไทยมีภูมิเศรษฐศาสตร์ที่ตั้งอยู่จุดกึ่งกลางของอินโด-แปซิฟิก จึงอาจทำให้ชาติมหาอำนาจใช้เหตุผลดังกล่าวเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ด้านความมั่นคงต่อไทยมากยิ่งขึ้น ดังนั้นไทยสามารถแสวงหาโอกาสท่ามกลางบริบทการแข่งขันนี้ เพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติและแสดงบทบาทของไทยในเชิงสร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศ

อ้างอิง

^๑ Phnom Penh Post, <https://www.phnompenhpost.com/national/govt-issues-3rd-defence-white-paper-16-years>
^๒ Kingdom of Cambodia National Defence Policy 2022, <https://dot.mod.gov.kh/dwp2022/>
^{๓, ๔} ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (๒๕๖๖). เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๑๐/๖๕ (๑ - ๓๑ ก.ค.๖๕) เรื่อง “ฐานทัพเรือเรียม” ของกัมพูชา : พื้นที่การแข่งขันใหม่ทางภูมิรัฐศาสตร์ ?, https://sscthailand.org/uploads_ssc/research_202208111660182554963372.pdf
^๕ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, <https://www.nia.go.th/news/page/4000/>
^๖ NIKKEI Asia, <https://asia.nikkei.com/Politics/Defense/Cambodia-reveals-air-defense-plans-near-China-funded-naval-base>